

Dospívání

Pubescence a adolescence

Období dospívání

Dlouhé období – od 11-12 roku do 20 let

1. Období pubescence – od 11 do 15 let

Fáze prepuberty – začíná prvními známkami pohlavního dospívání a urychlením v růstové křivce, u dívek trvá obvykle od 11 do 13 let, u chlapců o rok až dva později.

Fáze vlastní puberty – u dívek začíná nástupem menarché, u chlapců první polucí, trvá zhruba do 15 let

2. Období adolescence – dosahuje se plné reprodukční zralosti a dokončuje se tělesný růst, přechod na střední školu , častější a hlubší erotické vztahy, mění se sebepojetí dospívajících

Sekulární akcelerace

Sekulární akcelerace – celkové urychlování růstu a vývoje v průběhu staletí. Menarché se u dívek objevuje zhruba o 4 měsíce dříve za desetiletí (od konce 19. století).

Otázka zda sekulární akcelerace tělesného vývoje přináší sebou také nástup duševního vývoje? Psychický vývoj opožděný x akcelerace paralelní v obou oblastech.

E. H. Erikson – psychosociální moratorium

Motorický vývoj

Výraznější zrychlený vývoj motoriky, získávají dovednosti vyžadující sílu, hbitost, jemnou pohybovou koordinaci i smysl pro rovnováhu. Zájem a seberealizace v oblasti sportu, z úspěchů v těchto aktivitách získává dospívající posilu pro své ohrožené sebehodnocení.

Vývoj vnímání

Pokračuje významně rozvoj vnímání.

Důraz na vizuální vnímání, souvisí s abstraktním myšlením.

Představy méně živější, klesá eidetická schopnost. Změna systému výuky – důraz na abstrakce, ne jen jednostranné opření o názornost.

Vývoj myšlení

Piaget – kolem 11., 12. roku přechod do stádia formálních operací.

Rozvíjí se:

1. Schopnost pracovat s obecnějšími, abstraktními pojmy, které jsou vzdálené bezprostřední smyslové zkušenosti.
2. Diferenciace – dospívající při řešení problému se již nespokojí s jediným řešením, které se nabízí. Uvažují o různých alternativách, hodnotí je.
3. Schopnost práce s domněnkami, které nejsou opřeny o reálnou zkušenost, jsou pouze možné až fantastické.
4. Schopnost aplikovat logické operace nezávisle na obsahu soudů.
5. Schopnost metakognice – myslet o svém myšlení, vytváření soudů o soudech.

Emancipace od rodiny

Potřeba postupně dosahovat vlastní samostatnosti, aniž by přitom ztratili pozitivní vztah ke svým rodičům.

Navazování vrstevnických vztahů

Skupinová izosexuální fáze

Individuální izosexuální fáze

Přechodná etapa

Heterosexuální fáze polygamní

Heterosexuální fáze monogamní – hlubší zamilovanost do jedné osoby

Typické problémy dospívajících

Rozpor mezi fyzickou a sociální zralostí

nutnost chodit do školy, ač se cítí zralí pro pracovní aktivitu a s ní spojenou ekonomickou nezávislost

fyzická zralost pro sexuální aktivitu a touha po ní, nutnost ze společenských důvodů odložit ji do pozdějšího věku

Rozpor mezi rolí a statusem

Rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace

Rozpor mezi hodnotami rodiny a vnější společností